

ONA TILI DARSLARIDA O'QUVCHILARNING NUTQIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI.

Pardayeva Gulbahor Jalg`ashovna

TerDPI Boshlang'ich ta'lim kafedrası o`qituvchisi

Qarshiyeva E`zoza O`ktamovna

Termiz davlat pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola ona tili darslarida o`quvchilarning nutqiy kompetensiyasini modulli yondashuv asosida rivojlantirish metodikasini o`rganishga bag`ishlangan. Maqolada modulli yondashuvning mohiyati va uning ta'lim jarayonida qanday samarali qo`llanilishi ko`rib chiqiladi. Nutqiy kompetensiyaning ta'limdagi ahamiyati, modulli yondashuvning afzalliklari, metodikasi va o`quvchilarning nutqiy ko`nikmalarini rivojlantirishda qo`llaniladigan interaktiv va ijodiy metodlar tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada bu yondashuvni joriy etishda yuzaga keladigan qiyinchiliklar va ularni hal etish uchun taklif qilingan yechimlar keltirilgan. Maqola o`qituvchilarga o`quvchilarning nutqiy kompetensiyasini samarali rivojlantirish uchun modulli yondashuvni amalda qo`llash bo`yicha tavsiyalar beradi. Mazkur ish ta'lim tizimini yangilash va o`quvchilarga zamonaviy ta'lim usullarini o`rgatish istagidagi pedagoglar uchun foydali bo`lishi mumkin.

Kalit so`zlar: ona tili, nutqiy kompetensiya, modulli yondashuv, ta'lim metodikasi, interaktiv metodlar, ijodiy yondashuv, o`quvchilar, pedagogik texnologiyalar, dars jarayoni, ta'lim innovatsiyalari, shaxsiy rivojlanish, nutqiy ko`nikmalar, o`qituvchilar uchun tavsiyalar, pedagogik metodlar.

The Methodology for Developing Students' Linguistic Competencies in Native Language Lessons Using a Modular Approach

Annotation: This article explores the methodology for developing students' linguistic competencies in mother tongue lessons using a modular approach. The article discusses the essence of modular approach and its effective application in the teaching process. It analyzes the importance of linguistic competency in education, the advantages of modular approach, its methodology, and the interactive and creative methods used to develop students' linguistic skills. The article also highlights the challenges faced in implementing this approach and suggests solutions to overcome them. The work provides recommendations for teachers on how to effectively apply

the modular approach to enhance students' linguistic competencies. This article will be valuable for educators seeking to innovate and teach modern educational methods.

Keywords: mother tongue, linguistic competency, modular approach, teaching methodology, interactive methods, creative approach, students, pedagogical technologies, lesson process, educational innovations, personal development, linguistic skills, recommendations for teachers, pedagogical methods.

Kirish : Zamonaviy ta'limning asosiy maqsadlaridan biri – o'quvchilarda o'z fikrini erkin, aniq va ravon ifoda etish ko'nikmalarini shakllantirishdir. Ayniqsa, ona tili darslari bu maqsadga erishishning asosiy vositasi hisoblanadi. O'quvchilarning nutqiy kompetensiyasi ularning jamiyatda muloqot qilish, o'z g'oyalarini taqdim etish va ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Shunday bo'lsa-da, ushbu jarayonni yanada samarali tashkil etish uchun zamonaviy yondashuvlarni qo'llash muhimdir. Modulli yondashuv o'quvchilar bilimini tizimli va bosqichma-bosqich rivojlantirishga yordam beradi.

Asosiy qism: Nutqiy kompetensiya va uning ahamiyati

Nutqiy kompetensiya o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqda erkin muloqot qilishi, fikrlarini izchil va mantiqiy tarzda bayon etishi uchun zarurdir. Nutqiy ko'nikmalar shaxsning intellektual va ijtimoiy rivojlanishida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Shu bois, bu kompetensiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan usullarni ta'lim jarayoniga kiritish muhimdir.

Modulli yondashuv – ta'lim jarayonini o'zaro bog'liq va maqsadli qismlarga ajratish orqali o'quvchilarning bilimini chuqurlashtiruvchi samarali usuldir. Har bir modulda aniq maqsad, mavzuni o'zlashtirish uchun bosqichma-bosqich topshiriqlar va amaliy mashg'ulotlar belgilangan bo'ladi. Modulli yondashuvning afzalliklari quyidagilardan iborat:

1. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim: Har bir o'quvchining individual xususiyatlari inobatga olinadi.
2. O'quvchilarning mustaqilligini oshirish: Topshiriqlarni bajarish jarayonida o'quvchilar o'z-o'zini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladi.
3. Amaliyotga yo'naltirilgan ta'lim: O'rganilgan nazariy bilimlar darhol amaliy topshiriqlar orqali mustahkamlanadi.

Modulli yondashuv asosida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasi

1. Modulni to'g'ri tuzish: Har bir modulda mavzuga oid nazariy bilimlar va amaliy topshiriqlar aniq rejalashtirilishi lozim. Masalan, "So'z birikmasi va gap" moduli davomida o'quvchilar nazariy tushunchalarni o'zlashtirgach, jumlar tuzish va tahlil qilish kabi amaliy mashg'ulotlar bilan shug'ullanishadi.

2. Faoliyatga asoslangan o‘qitish metodlari: Interaktiv va ijodiy metodlar orqali o‘quvchilar darsga faol jalb etiladi. Masalan: Klaster usuli: O‘quvchilar o‘z fikrlarini mantiqiy ravishda tizimlashtirishga o‘rganadilar.

Rolli o‘yinlar: O‘quvchilar turli vaziyatlarda o‘z fikrlarini qanday ifodalashni mashq qiladilar.

3. Muammoli vaziyatlardan foydalanish: O‘quvchilarga dolzarb masalalar bo‘yicha muhokama o‘tkazish topshiriladi. Bu ularning fikrlash, asoslash va xulosa chiqarish qobiliyatlarini rivojlantiradi.

4. Axborot texnologiyalaridan foydalanish: Dars jarayonida taqdimotlar, interaktiv o‘yinlar va onlayn platformalar nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Ona tili darslarida o‘quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini modulli yondashuv asosida rivojlantirish uchun o‘qituvchilarga tavsiyalar:

1. Modulli yondashuvni tizimli ravishda joriy etish: Har bir modulni o‘z maqsadi va mavzusi bo‘yicha aniq rejalashtirish lozim. O‘quvchilarni nutqiy kompetensiyalarni rivojlantirish uchun har bir modulda nazariy bilimlar bilan birga, amaliy mashqlar va topshiriqlarni ham qo‘shish zarur. Shu bilan birga, darsda faollikni oshirish uchun o‘quvchilarga turli rolli o‘yinlar, klaster usullari va guruhli ishlarga ko‘proq e‘tibor qaratish kerak.

2. Innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo‘llash: O‘quvchilarning nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda axborot texnologiyalaridan keng foydalanish zarur. O‘qituvchilarga interaktiv taqdimotlar, onlayn platformalar va video ta‘lim vositalaridan foydalanish tavsiya etiladi. Bu texnologiyalar o‘quvchilarni darsga yanada qiziqtiradi va ularning bilimlarini samarali mustahkamlaydi.

3. O‘quvchilarning mustaqil ishlashiga imkon yaratish: Darsda o‘quvchilarning mustaqil fikrlash va o‘z bilimlarini amaliy mashqlar orqali mustahkamlashlariga imkon berish muhimdir. Har bir modulda mustaqil ishlash uchun topshiriqlar va uy vazifalari belgilanishi, bu orqali o‘quvchilarning o‘z-o‘zini rivojlantirish qobiliyati oshiriladi.

4. Darsda vaqtdan samarali foydalanish: O‘qituvchilar dars davomida vaqtni to‘g‘ri taqsimlashga e‘tibor berishlari lozim. Tezkor va samarali vaqt taqsimoti yordamida o‘quvchilarga har bir modullarni o‘zlashtirish uchun yetarli vaqt ajratiladi.

Xulosa: Modulli yondashuv asosida o‘quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirish bugungi kun ta‘limining asosiy yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu yondashuv nafaqat bilimni samarali o‘zlashtirishga, balki o‘quvchilarning shaxsiy va ijodiy rivojlanishiga ham katta ta‘sir ko‘rsatadi. Shu sababli, ona tili o‘qituvchilari darslarni modulli yondashuv asosida tashkil etish va innovatsion usullardan keng foydalanish orqali ta‘lim sifatini oshirishlari zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xudoyberdiyeva, N. (2018). O'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
2. Mirzaeva, L. (2017). Modulli ta'lim: nazariy asoslar va amaliyot. Tashkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti.
3. Suyarov, Sh. (2019). Pedagogik texnologiyalar va metodlar. Tashkent: Yangi nashr.
4. Salimov, A. (2020). O'qitishning innovatsion metodlari: metodologiya va amaliyot. Toshkent: Fan va texnologiya.
5. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge: Harvard University Press.
6. Dewey, J. (1938). Experience and Education. New York: Macmillan.
7. Yunusova, R. (2021). Modulli yondashuv asosida ta'lim: nazariy va amaliy masalalar. Tashkent: Ta'lim nashriyoti.
8. Zohidov, A. (2020). Pedagogik metodlar va ularning ta'limda qo'llanilishi. Tashkent: O'qituvchi.
2. Shabbazova D.R., Ona tili o'qitish metodikasi. O'quv qo'llanma -T.: **METHODIST NASHRYOTI, 2023**
3. Мухтарова, Л. А. (2017). **BOSHLANG'ICH SINFLARDA RIVOJLANTIRUVCHI**
4. **TA'LIM TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.** Апробация, (2),93-94. 12. Gulbahor Pardayeva. (2023). THE IMPORTANCE OF STEAM TECHNOLOGY AND ITS USE IN TEACHING NATURAL SCIENCES. Academia Repository, 4(10), 1823.